

ИСТОРИЯ НА АДВЕНТНИТЕ ДОКТРИНИ

Защо „история на доктрините“?

Бог е вечен и непроменен. Затова и учението за Него би трябвало да е непроменимо. Тогава какво означава изразът „история на адвентните доктрини“? Та нали историята е описание на промените, на развитието или на упадъка на нещо. Променят ли се доктрините?

За да отговорим, нека първо дадем определение на въпроса какво всъщност представляват. Те са кратки, обобщаващи формулировки на отделните точки на християнското учение. Системата от доктрини определя идентичността на една религиозна общност. „Теологията, която по определение е изследване на Бога и на Неговата връзка със създанията Му, трябва да разкрие всички доктрини в светлината на Христос.“¹ Така, в приложен аспект, теологията се занимава с формулиране и обяснение на доктрините.

Те не се променят, но истините за Бога са били многократно потъпквани, а по-късно - възстановявани. Последният възстановителен процес протича от 16 до 19 век. Историята на адвентните доктрини описва заключителната част на този процес.

На второ място има развитие в тълкуването на пророчествата, например за Пришествието, Небесното светилице и т. н. Това развитие също е предмет на историята на адвентните доктрини.

А изразът „настоящата истина“ - не са ли това доктрини, верни само в настоящия момент? Не, с този израз само се подчертава тяхната актуалност.

Според Джордж Нийт и Фритц Гай уточняването на актуалните доктрини, които определят идентичността на църквата, е първият етап от историята на адвентната теология, който ще бъде предмет на една от следващите статии. Но преди този етап протичат паралелно два процеса - дейността на предтечите на адвентизма в Стария свят (Европа) и в Новия свят (Америка).

Адвентизмът не е „поникнал“ на „гола поляна“. Самият факт, че всяка адвентна доктрина е основана изцяло и само върху библейски текстове, говори, че неговите корени датират най-малко от 2000 години. Разглеждайки чрез историята или Библията древността на отделните адвентни доктрини, можем да проследим корените на адвентизма в миналото, дори до началото на земната история.

Главна доктрина на адвентизма е Второто пришествие. „Основа и централен стълб на адвентната вяра е изявлението от Дан. 8:14: „До 2300 денонощия; тогава светилицето ще се очисти.“² Въз основа на това определение предшественици на адвентизма са тези тълкуватели, които са изследвали периода от 2300 денонощия. Те са смятали, че в края на периода ще настъпи краят на света и Второто пришествие.

Още през 9 век

Нахавенди, еврейски равин, живял в Персия (днешен Иран), е първият, изследвал това пророчество. Той, а след него и мнозина други равини от 9 и 10 век от Персия, Палестина, Франция, Испания и Португалия, са учели, че 2300 денонощия означават 2300 години.

В Европа Арнолд де Виланова и Пиер Жан д'Оливи (13 век), Никола де Куза, (15 век), Бевърли в една своя публикация от 1684 г., Хорхе в една своя книга от 1697 г., Йоханес Зайтц през 1718 г. в книгата „Господи, до кога?“, Берлебургската Библия, която по същество е библейски коментар с автори теолозите Хауг, Шефер, Зеебах, Еделман и Готлер, по-късно Бенгел, Шилинг и др. изследвали въпроса за 2300 денонощия и определяли все по-късни дати за Пришествието, докато Йохан Ф. Петри (18 век) достигнал до заключението, че краят на този период и очакваното царство на Христос ще настъпят през 1843 г., а Леонард Келбер в книгата си „Краят идва“ потвърждава заключението на Петри за същата 1843 година

Дата за Пришествието

бил посочил още блажени Августин. Според него милениумът е епохата на църквата, която започва с рождението на Христос и завършва с Второто пришествие през 1000 г. Известна е т. н. „паника около 1000 г. сл. Хр.“, когато хората, обхванати от религиозна въз-

буда, продавали и дарявали на манастири и църкви имуществото си, когато били построени много църкви в чест на това събитие и т. н. Дори днес в центъра на Базел, както и в много немски градове - Страсбург, Вормс, Шпайер, Трир и Майнц могат да се видят тези строежи. Учението, според което Христос идва в края на милениума, се нарича **постмилениализъм**.

Теолозите, на първо място Мануел де Лакунца още в 1790 г., достигат до идеята, че Христос ще дойде втори път в началото на милениума - **премилениализъм**. В Англия Хуго Мак Нийл - виден тълкувател на пророчествата - бил председател на шестд-

тература, посветена на тази кауза, а Йозеф Волф обиколил с нея Близкия Изток, Африка, дори Америка.

Стоотици проповедници и хиляди вярващи

Проповедниците на Пришествието в Европа били стоотици. Луис Уей, Джоузеф Фрей, К. Хотрей, Уилям Кънингхейм, Едуард Бикърстет, Хенрих Рихтер, Мартинър Съливан, Луи Госен, Уилям Пим, Джордж Кроли, Хенри Менинг, Александър Кит, Джеймс Бег, Джордж Стенли Фейбър и много други в Шотландия, Ирландия, Франция, Германия, Холандия, Швейцария и главно в Англия издавали литература и изнасяли проповеди с призови за пробуждане предвид скорошното Второ идване на Христос. На проповедите на Едуард Ървинг присъствали по десет-петнадесет хиляди души. Томас Маколи, историк,

член на парламента, писал през 1844 г., че вярващите в близкото пришествие на Христос били хора от „всички рангове, чинове, състояния и способности; даже от висшата аристокрация и членове на парламента“.

Феноменът проповядващи деца

През 1841 г. малки деца в Швеция започнали да призовават към покаяние и приготвяне за срещата с Христос. По закон никой няма право да проповядва без разрешение на църквата. Но Бог призовал децата. Доктор Свен Ерик Скелдберг, който в течение на 30 години бил държавен експерт, изследвал „болестта на проповядването“. Той установил, че някои деца проповядват лежешком, със затворени очи, в безсъзнание и без да дишат. Лис Андерсдотер, Мери Свенсдотер и много други деца могли да пеят мелодии даже когато им затваряли устата и им запушвали носа. В док-

лад до правителството д-р Скелдберг писал, че децата проповядват основните истини на християнството: Христос, молитва, покаяние и обръщане. Той не могъл да даде обяснение на този феномен.

Българските корени на адвентизма

Но теолозите не се занимавали само с книги и проповеди. Други развивали мисионерска дейност. Най-известният от тях е Йозеф Волф. Той пътувал и проповядвал, че Второто пришествие ще настъпи през 1847 г. В манастира Света Екатерина на Синайския полуостров намерил едно тълкуване на 2300 денонощия, потвърждаващо разбирането му, че става въпрос за 2300 години. Книгата, в която прочел това, била написана от българския еврейин Йоан Ставрос, живял две столетия преди Волф³. Ето че адвентизмът има и български корени.

Ежедневието

Често пъти пътуванията на Йозеф Волф приличали на американски уестърн. „М-р Волф, 10 души са определени да Ви убият тази нощ, след като пристигнете вечерта на мястото, където ще пренощувате. Нека Аллах Ви закриля!“ Тези думи звучали в ушите на Йозеф Волф, когато през 1844 г. напуснал Бухара, град в югозападен Узбекистан.

Две години преди това той тръгнал

от Англия, за да изясни съдбата на двама английски офицери. Пристигнал в Бухара и се свързал с евреите, които живеели там още от времето на вавилонското робство. Волф научил, че двамата англичани са убити, а убиецът е един от градските първенци. И сега по заповед на същия този първенец той трябвало също да бъде убит. Докато бил в града, едно писмо от шаха на Персия го закриляло, но когато си тръгнал, Волф бил информиран, че след един ден път краят му ще настъпи. Той получил и имената на своите убийци.

Привечер обаче събрал местните хора и им съобщил за заговора срещу него. Фактът, че той говорел местния език, бил голямо преимущество. Хората решили да защитят този дервиш (религиозен лидер) от Англия. Изпратените след него убийци били задържани и наказани.

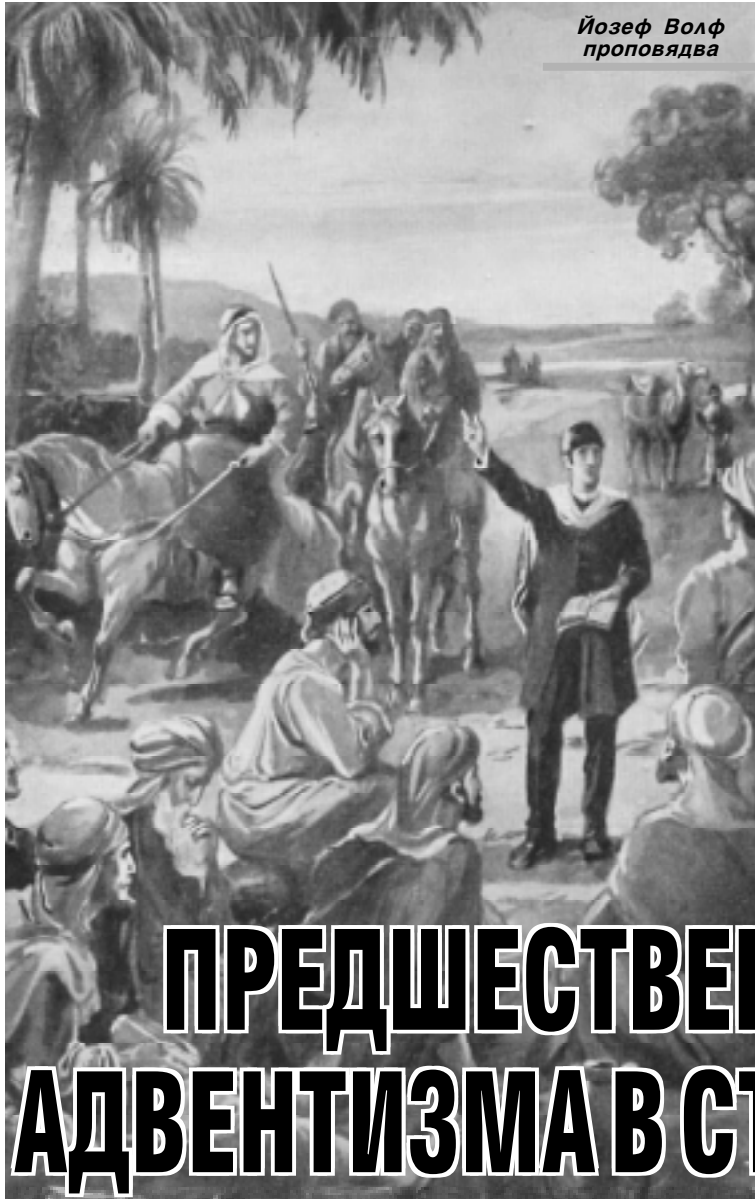
По време на своите пътувания често гладувал, нападан бил от крадци, три пъти бил осъждан на смърт, бил предлаган за продажба като роб. Веднъж му ударили 200 удара по стъпалата на голо и, преди да оздравеят, го принудили да ходи 15 часа бег вода в един ужасно горещ ден. Друг път му отнели парите, Библиите, книгите, храната и даже дрехите му, като го оставили да премине стоотици мили през студените планини практически без дрехи. Волф оцелял благодарение на природния си чар и на това, че можел да говори 14 езика - езиците на всички хора, сред които се движел. Но над всичко била Божията грижа за него. Веднъж приятелите му от един кораб го възпреили да не слиза на пристанището в корабната лодка. Когато тя се връщала по-късно към кораба, прозвучал изстрел и куршумът ударил седалката, на която той щял да седи, ако бил в лодката. Волф твърдо вярвал, че сам Бог го е запазил от нещастие.

Евреи и мюсюлмани датират Пришествието

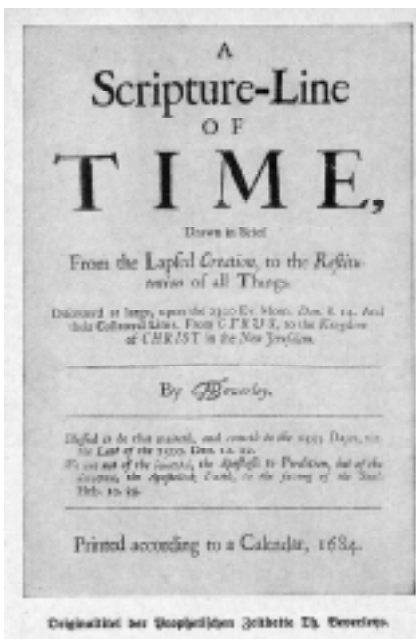
Треската около Пришествието обхванала дори евреите и мюсюлманите. В системата на юдаизма възраждането на европейското еврейство чрез хисидизма включвало едно предсказание за идването на Месия около 5603 г. (1843/1844)⁴.

Мюсюлманите стигнали до подобно заключение. **Bab** („вратата“, водеща към скрития **Iman**) щяла да се появи през 1260 г. от **heriga**, т. е. през 1843/1844 г.⁵

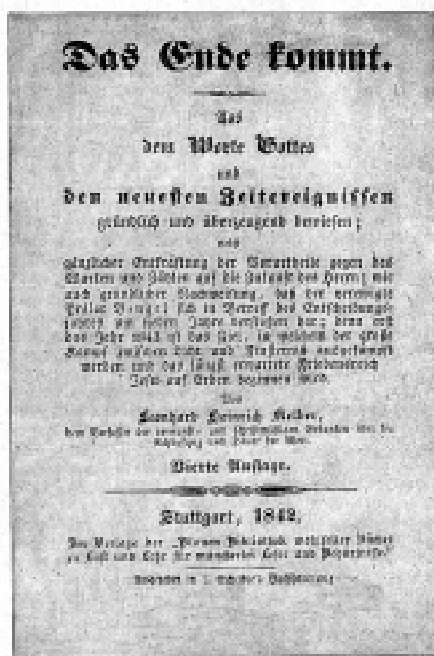
Продължава на стр. 7

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ НА АДВЕНТИЗМА В СТАРИЯ СВЯТ

Изследване върху периода от 2300 денонощия, публикувано от Бевърли през 1684 г.

В книгата си „Краят идва“ (19 век), Леонард Келбер определи датата на Пришествието. В показания текст може да се прочете годината - 1843 г.